Samenvatting Jaarverslag 1996

Omgevingsfactoren

Sinds de start van het AKK-project is het ketendenken in de agro-sector versneld in de belangstelling komen te staan. Het aangaan van samenwerkingen, met het oog op een doel dat beter of zelfs uitsluitend bereikbaar is door samenwerking, is steeds vaker onderwerp in vakpers en literatuur.
Er is een sterke trend waarneembaar die wijst op concentraties, fusies tot grootschaliger eenheden en verticale samenwerking in de vorm van strategische allianties. Ook in de agro-sector: grootschalige bedrijfsontwikkelingen in de vleessector en in de groente- en fruitsector tonen in de praktijk aan dat er een goede toekomst wordt voorzien via ontwikkeling van marktgerichte ketenstructuren. Niet in de laatste plaats omdat ook aan de leverancierszijde sprake is van een doorzettende samenwerkingstendens.
Het agro-industriële bedrijfsleven staat voor een meervoudige opgave: de consument wenst het hele jaar een kwalitatief betrouwbaar assortiment aan voedingsmiddelen. Versheid, gemak en variatie staan hierbij voorop. Dit leidt tot marktsegmentering en productdifferentiaties en dus tot ketendifferentiatie. Anderzijds bestaat er vanwege de internationale concurrentie een constante druk om de kostprijs laag te houden. ECR is een belangrijke strategische ontwikkeling om zowel de consument beter te kunnen bedienen als - door betere efficiëntie - de kostprijs in de keten laag te houden. De primaire sector zoekt ook nieuwe uitwegen om tot rendementsherstel te komen, onder meer door nieuwe vormen van hogere toegevoegde waarde te ontwikkelen voor primaire grondstoffen.
De kansen die in dergelijke ontwikkelingen verscholen liggen, kunnen juist door samenwerking en met behulp van ketenkennis worden verzilverd.
Duidelijk is dat de toenemende internationale concurrentiedruk door het Nederlandse bedrijfsleven kan worden weerstaan door via intensieve ketenkennis-ontwikkeling een voorsprong te nemen en te behouden: kennis als onderscheidende concurrentiefactor.

Agro-bedrijfsleven in ketens

Ruim 275 bedrijven nemen inmiddels deel in AKK-pilotprojecten, met het doel voor hen belangrijke vraagstukken op het gebied van ketens via samenwerking op te lossen. Hiervan verwacht 60% binnen drie jaar positieve effecten op verkoop en marktaandeel te realiseren. De helft van de bedrijven werkt voor de eerste keer samen met andere bedrijven en/of met kennisinstellingen. En 80% geeft aan ook in de toekomst in samenwerking te willen investeren. Het AKK-project blijkt stimulerend te werken op partijen die via samenwerking vernieuwingen willen realiseren. (Bron: Monitoring van AKK, rapportage 1996)
De aandacht die de ontwikkeling van ketens in de toekomst zal vragen, groeit volgens verwachting. Deze verwachting is uitgewerkt in het NRLO/AKK-onderzoek FLAK 2010. Onderzocht werd onder meer of en in welke mate flexibele agroindustriële ketens in de toekomst aanspraak zullen maken op nieuwe kennis en hoe daarop kan worden geanticipeerd. De uitkomst van dit scenario-onderzoek toont welke behoefte aan nieuwe ketenkennis zal ontstaan; in vormen die overeenstemmen niet de verschillende typen flexibele ketens, die in de toekomst zullen ontstaan. (Bron: NRLO-rapport FLAK 2010, november 1996.)

Aansluiting bij andere ICES-projecten

Het AKK-project heeft in het jaar 1996 samenwerking totstandgebracht met andere ICES-projecten als CTT (Centrum voor Transport Technologie) en KMR (Kenniscentrum Mainport Rotterdam). Met het oog op de voor de agro-industriële sector zo belangrijke factor logistiek, werden afspraken gemaakt met het doel van elkaar te leren, af te stemmen en waar mogelijk projectmatig te gaan samenwerken.

Internationaal

Ketens houden niet op aan de landgrenzen. De Second International Conference on Chain Management in Food Industry and Agribusiness in Wageningen (mei1996) ondervond veel belangstelling.
In diverse landen worden wel op nationaal niveau programma's voor ketenstimulering ontwikkeld, maar van internationale samenwerking was tot nog toe geen sprake. AKK heeft het initiatief genomen voor projecten onder meer in samenwerking met London University (Wye College, Groot-Brittannië), Aarhus Business School (MAPP, Denemarken) en Purdue University (VS). Ook de Harvard University

ontwikkelt programma's op het gebied van agribusiness systemen en 'vertical co-ordination' in agrifood chains.

In samenwerking met buitenlandse kennisinstellingen zijn 'concerted actions' gestart die tot doel hebben internationaal vorm te geven aan agro-industriële ketens en de ontwikkeling daarvan. Het project 'Decanethus' is hiervan een concreet voorbeeld. Daarnaast heeft AKK deelgenomen in en bijgedragen aan internationale symposia op het gebied van agri-chain competence en vertical co-ordination.

Projecten

In 1996 gingen eenentwintig deelprojecten nieuw van start en werd groen licht gegeven voor acht vervolgfasen in lopende projecten. In totaal zijn nu ongeveer zestig deelprojecten van start gegaan.
De projecten beslaan een breed veld van vraagstukken, op de gebieden ketendifferentiatie, integrale ketenzorg en ketenoptimalisatie.
Daarmee zijn alle sectoren actief bezig met projecten. Gezamenlijk dragen zij ook bij tot het opheffen van knelpunten, zoals die uit de strategische startoriëntaties in de sectoren naar voren kwamen.
De verdeling van de aandacht over de verschillende soorten ketenkennis per sector verschilt aanzienlijk. Dit gegeven onderstreept het belang van de clustering van kennissoorten in kennisvelden, resulterend in de beoogde synergieën.
De beschikbare middelen voor het AKK-project (fl 90 miljoen) zijn inmiddels zo goed als volledig gealloceerd. Een veertigtal projecten ligt ‘op de plank’ te wachten op uitvoering, tot het moment dat additionele middelen vrijkomen.
Conform de planning wordt meer dan 50% van de middelen aan kennisinstellingen besteed.
Uit de AKK-monitoring blijkt dat het bedrijfsleven tevreden is over de samenwerking met de kennisinstellingen. De in de AKK-deelprojecten ontwikkelde kennis sluit in grote mate aan bij de behoefte van het bedrijfsleven.
De bedrijven zijn het meest tevreden over de wijze waarop de kennisinstellingen de kennisbehoeften en probleemstelling formuleren. Ook wat betreft de aansluiting van het onderzoek bij de probleemstelling en de mogelijkheid de oplossingen te implementeren oordeelt het bedrijfsleven met ‘goed’.

Ketenkennisinfrastructuur

In de deelprojecten worden dus de nodige soorten ketenkennis ontwikkeld waarmee knelpunten kunnen worden opgelost
Maar het duurzaam versterken van de ketenkennisinfrastructuur is de centrale doelstelling van het AKK-project. Na voorbereidingen door de werkgroep ALI, die zich gebogen heeft over de vraag welke kenmerken gelden voor het begrip 'duurzaamheid', heeft de werkgroep DUKKI zich bezig gebogen over de vraag hoe een verticale structuur kan worden ontwikkeld die het bedrijfsleven en de kennisinstellingen effectiever laat samenwerken op het gebied van ketenkunde. In het rapport 'Op weg naar een duurzame ketenkennisinfrastructuur' worden de grondslagen ervan beschreven, alsmede de rol die daarin voor AKK is weggelegd.

Duidelijk werd dat de vestiging van duurzame ketenkennisinfrastructuur meer tijd kost dan de door ICES gestelde vijf jaren. Duurzaamheid dient inhoudelijk, organisatorisch en financieel te worden ingevuld.
Op grond van AKK-Projectresultaten werden vier centrale ketenkennisvelden gedefinieerd: ketenstrategie en -organisatie, ketenmanagement, ketenmarketing en agro-logistiek. In interactie met andere disciplines wordt uitvoering gegeven aan de ontwikkeling van ketenkunde als nieuw (multidisciplinair) vakgebied.

Agro-sectoren in verbinding met kennisgebieden

Binnen de kennisinfrastructuur vindt bundeling plaats op het gebied van agro-ketenkunde. Bij DLO vormt het Platform Agro Ketens 'Vernieuwing in Vervlechting' de basis. Bij TNO is het Platform Agro Ketens opgericht en de LUW heeft het initiatief genomen tot het Centrum voor Ketenstudies. Deze initiatieven zijn de voorlopers van een duurzaam samenwerkingsverband. Tezamen met AKK vormen zij de Task Force Ketenkunde ingebed in het Kennis Centrum Wageningen en strategische allianties kan aangaan met (nationale) onderzoeksscholen als VLAG, BETA en TRAIL, maar ook met -TRC (informatietechnologie) en de internationale instellingen waarmee AKK reeds contacten heeft gelegd.

Ketenkennisverspreiding

Brede verspreiding van de verworven kennis is een structurele opdracht van het AKK-project. Met het oog op het beschikbaar, komen van resultaten van pilotprojecten werden in 1996 in totaal zes verschillende samenwerkingsprojecten gestart, waaronder het project in 'Ketenkennis = Ketenkracht', in nauwe samenwerking met Productschappen en DLV, en het project 'Lerende Ketens' in nauwe samenwerking met SHAO en LUW.

Toekomst

De komende jaren zullen in het teken staan van verdere verdieping en vestiging van wat in de afgelopen twee jaar werd opgebouwd.
AKK-stakeholders hebben vastgesteld dat de looptijd van het AKKproject tot en met 1998 te kort is voor realisatie van het doel: duurzame versterking van de ketenkennisinfrastructuur te komen uitvoerig uitgewerkt. Dit plan van aanpak is eind 1996 in uitvoering genomen.

Nu de huidige ICES-middelen voor een groot deel zijn gealloceerd en er veel werk te doen is, zal AKK additionele middelen gaan werven. Projecten met een nadrukkelijk ketenkarakter en voldoende innovatief potentieel zullen, waar mogelijk, geschikt worden gemaakt voor indiening bij het Stimuleringskader van LNV.
Op verzoek van het Ministerie van LNV heeft AKK zich gebogen over de vraag welk ketenonderwerp in aanmerking komt voor de komende ICES-2 periode, gegeven de nieuwe criteria die vandaar uit worden gesteld.
Uit de verschillende AKK-pilot-projecten was reeds duidelijk geworden dat de combinatie agro-logistiek en informatietechnologie van meer dan gemiddelde betekenis is voor de toekomstige concurrentiepositie van de agro-foodsector.
Uit verder onderzoek, uitgevoerd door de Task Force 'Kennisthema', blijkt dat het thema Agro Food Supply Chain Management uitgebreide aangrijpingspunten biedt voor het ICES-2-thema dat zich richt op de knelpunten bereikbaarheid, ruimtedruk, vitaliteit stedelijke gebieden, werkgelegenheid en milieu. Het rapport Agro Food Supply Chain Management, inmiddels aangeboden aan ICES-KIS, LNV en het AKK-Platform, is op aanvraag verkrijgbaar bij het secretariaat van de Stichting AKK.